

"CENTER ZA INFORMIRANJE, RAZISKOVANJE IN PROMOCIJO MASK"

projekt(i) oddelka za etnologijo pokrajinskega muzeja Ptuj v letu 1993 ob stoti
obletnici muzeja

ALEŠ GAČNIK

V letu 1993 se bo Oddelek za etnologijo Pokrajinskega muzeja Ptuj zelo aktivno vključil v sklop prireditev ob stoti obletnici muzeja. Strategija našega dela ne bo usmerjena v eno samo muzejsko akcijo (razstavo), temveč v sklop različnih prireditev, ki se bodo dotikale vseh letnih časov - od zime in začetka pomladi, preko poletja v jesen. Na ta način bomo v prostoru prisotni skozi vse leto.

Raziskovalna in razstavna dejavnost bo potekala tako na področju ptujske kot ormoške občine. Ob tem smo se odločili, da se lokalno - regionalni, nacionalni in mednarodni javnosti ne bomo predstavili posamezno, temveč skupinsko. S teamskim delom želimo dokazati in pokazati, da so časi, ko je en sam človek pripravil razstavo - mimo. Povezati želimo vso kreativno, inovativno in produktivno energijo, ki jo v tem trenutku premoremo.

Razstava za nas ni zgolj ilustracija našega dela, temveč predvsem generator novega načina mišljenja. Od pripravjanja razstav želimo preiti na pripravljanje projektov, ki bodo najtesneje povezani z okoljem, v katerem bodo locirani.

Čas v katerem živimo, postavlja pred muzeje nove zahteve in naloge. Zato bodo naše aktivnosti temeljile na trendih v sodobni muzeologiji in sodobni organiziranosti muzejskega dela. Tokom akcij bomo dokazali, da kultura ni le poraba in da sodi ureditev grajske žitnice za "etnološki" muzej med prioritete in finančno najdonosnejše investicije v naši občini.

Zgolj za informacijo bom omenil projekte Oddelka za etnologijo PM Ptuj v letu 1993: v času pusta - razstava mask (slovenskega etničnega ozemlja), ki jo bodo pripravili PM Ptuj, Gorenjski muzej, Goriški muzej, Idrijski muzej in Savaria muzeum iz Szombathelya; formiranje "Centra za informiranje, raziskovanje in promocijo mask"; v poletnih mesecih bo v ormoški občini interdisciplinarni raziskovalni tabor - "KRUH PLUS" ter nato v jesenskih mesecih, prav tako v ormoški občini, Interdisciplinarna razstava o kruhu s številnimi kulturnimi aktivnostmi in prireditvami; v jesenskih mesecih bo na Ptujju projekt / razstava - "Zakaj klopotci klopotajo?!". Med omenjenimi projekti bom v ilustracijo izpostavil le enega med njimi - "Center za informiranje, raziskovanje in promocijo mask" ter o njem podal nekaj globalnih informacij.

Med specifiko ptujsko - ormoškega področja moramo uvrščati tudi pustni utrip, ki je v zadnjih desetletjih ter še posebej v zadnjih dveh letih podvržen velikim

spremembam. Bogata kulturna dediščina postaja predmet trženja, kurent / korant kot pustni lik pa opravlja funkcijo ambasadorja lokalne kulture izven meja naše občine. Je predmet spora med folklornimi društvi in posamezniki, "simbol Ptujca", zaščitni znak športnikov itn.

Specifika tovrstne kulturne dediščine je v tem, da ima po eni strani globoke korenine v preteklosti, po drugi strani pa je to še vedno delujoča, toda modificirana dediščina. Ptujsko kurentovanje želi biti ena od najprivlačnejših, najdonosnejših in najbolj reprezentativnih turističnih prireditev v naši občini. Ker pa je tovrstna dediščina doživela, predvsem v zadnjih letih, veliko banalizacijo, čutimo racionalno potrebo po formiranju "Centra za informiranje, raziskovanje in promocijo mask". Delovanje tega "centra" bi se vsako leto na novo aktiviralo in bi bilo časovno vmeščeno v pustni čas, čas med svečnico in pepelnično sredo. V tem obdobju bi se ves oddelek za etnologijo (+ zunanji sodelavci) posvetil le "pustu" in sicer v navezavi na strategijo delovanja "Centra za informiranje, raziskovanje in promocijo mask", katerega dejavnosti bi morale biti locirane na enotnem mestu.

Funkcije "centra" se deloma lahko razberejo že iz samega imena, toda kljub temu moramo njegove osnovne naloge podrobneje opredeliti in definirati.

"Center za informiranje, raziskovanje in promocijo mask" delimo v organizacijskem pogledu na osem struktur oziroma na osem podcentrov, ki lahko delujejo relativno avtonomno, toda v intenzivni komunikaciji med seboj. Skupaj zaokrožajo celoto, ki je sestavljena iz osmih delov:

- REC / registracijski center
- DOC / dokumentacijski center
- RAC / raziskovalni center
- PIC / pedagoško izobraževalni center
- KOC / komunikacijski center
- INC / informacijski center
- GRC / galerijsko razstaviščni center
- PMC / promocijski center

1) REC -registracijski center bi se ukvarjal predvsem z analitičnim registratorskim delom na terenu in v prostorih "centra". Na terenu bi se registriral pustni utrip v ptujski in ormoški občini v globalu, prav tako pa bi podrobneje registrirali vse tiste pustne like, ki jih do takrat še nismo. Registratorsko delo v "centru" bi temeljilo na ateljejskem (v ta namen bi usposobili eksperimentalni atelje, opremljen z dvema reflektorjema in barvno kuliso) fotografiranju in video snemanju maskirancev, ki bi tja prišli bodisi po naključju, bodisi načrtno. Po lokalnih medijih (lokalni radio in Teden) bi v prostore "centra" vabili vse maskirance. Podatke bi sproti računalniško obdelovali.

2) DOC -delo dokumentacijskega centra bi bilo usmerjeno predvsem na urejanje takrat nastajajoče dokumentacije (fototeka, negativoteka, diateka, videoteka in hemeroteka) ter na pripravo gradiva za informacijske namene.

3) **RAC** -raziskovalni center bi organiziral mini raziskovalni tabor oz. več manjših terenskih raziskovalnih skupin, ki bi v pustnem času po v naprej določeni metodologiji raziskovale pustni utrip v ptujski in ormoški občini. Raziskovalna energija bo usmerjena tudi v analizo kurentovanja na Ptuj in Ormožu. Del dobljenih raziskovalnih rezultatov bo objavljen ob zaključku akcije oziroma v dnevih po pepelnici sredi in sicer v obliki priložnostne razstave ipd.

4) **PIC** -pedagoško izobraževalni center bo nadaljeval z dosedanjimi oblikami likovnih delavnic v sodelovanju z osnovnimi šolami. Prizadevali si bomo, da bi v te procese pritegnili še srednješolce in morda tudi odrasle. V okviru izobraževalnih aktivnosti bi kazalo organizirati različna predavanja, video in dia projekcije, demonstracijske nastope (izdelovanje kurentije, spominkov ...) katerih skupni imenovalac bi bil "maska". Vključiti bi se morali v projekt univerze tretjega življenskega obdobja (tretja univerza) ter vzpostaviti vez s starejšimi občani. Rezultate teh aktivnosti bi ob zaključku akcije predstavili prav tako v kontekstu priložnostne razstave.

5) **KOC** -naloge komunikacijskega centra bi bile usmerjene v vzpostavitev komunikacije z različnimi folklornimi in turističnimi društvi v ptujski in ormoški občini, v vzpostavitev in sinhronizacijo projektov, ki potekajo med osnovnimi in srednjimi šolami ipd. Ta podcenter bi se ukvarjal tudi z vzpostavitvijo komunikacijskega modela v samem "centru", med "centrom" in ... mestom, občinama, mediji itn. Skratka, pomagal bo sooblikovati pozitivni in kreativni image centra, s katerim se bomo predstavljali navzven.

6) **INC** -informacijski center bo posredoval potencialnim uporabnikom "centra" informacije o poteku akcije, informacije o pustnem utripu in prireditvah v občini Ptuj in Ormož, na voljo pa bodo tudi izsledki predhodnih raziskav, dotedanja dokumentacija, literatura ipd. Oblikoval bo informacije za javnost.

7) **GRC** -"center" bo komuniciral s publiko tudi na specifičen muzejski način, se pravi v obliki galerijskih in muzejskih razstav. V kontekstu strategije "centra" bo priložnostno razstavišče, kjer bomo predstavljali rezultate akcije. Ena izmed nalog GRC bo usmerjena tudi v realizacijo in promocijo razstave maske, ki bo plod sodelovanja večih muzejev v Sloveniji in zamejstvu. Omenjeni podcenter se bo ukvarjal z možnostjo razstavljanja v trgovinskih vitrinah, gostilnah, hotelih, še zlasti pa bo nudil pomoč vsem tistim osnovnim in srednjim šolam, ki bodo želele komunicirati z javnostjo potom muzejskih predmetov, fotografij, dokumentov ipd.

8) **PMC** -promocijski center bo poskrbel za ustrezno odzivnost projekta, izdelal bo njegovo grafično podobo (plakat, vabila ter ostale informacije) ipd.

"Center za informiranje, raziskovanje in promocijo mask" bo tako priložnostno odprta neformalna institucija, ki bo delovala v okviru Pokrajinskega muzeja Ptuj. Kljub temu, da je v globalu predstavljen model narejen za "specifične" potrebe našega muzeja, je z manjšimi modifikacijami enostavno prenosljiv v druga kulturna okolja in za proučevanje drugačne tematike. "Center" predstavlja nov organizacijski

model, prototip kreativnejše, produktivnejše in družbeno relevantnejše oblike sodobnega muzejske dela. Je generator znanja, informacij, koordinator akcij ter kreator nove pustne podobe naših krajev. Na strokoven in komunikativen način želimo opozarjati in vplivati na nestrokovne odločitve, ki iz naše bogate dediščine ustvarjajo ceneni "kič".

ANKETA O STANJU VIDEO DOKUMENTACIJE V SLOVENSКИH ETNOLOŠKIH USTANOVAH

NAŠKO KRIŽNAR

Konec marca 1992 smo poslali etnološkim ustanovam anketo o stanju video dokumentacije (VD). Do konca maja je odgovorilo 22 naših kolegov. Trije od njih so vrnili prazno vprašalnico, češ, da ne izvajajo dejavnosti, ki nas zanima, niti nimajo opreme, po kateri sprašujemo. Od teh treh je Delavski muzej Ravne še najbolj prizadeven, saj nas obvešča o amaterskih filmih Kino kluba Prevalje, ki bi jih muzej rad pridobil kot začetek svojega filmskega arhiva. Obširen odgovor imamo tudi iz Avdiovizualnega laboratorija ZRC SAZU, ki opravlja službo video dokumentacije za Inštitut za slovensko narodopisje, vendar bom dejavnost te ustanove opisal v posebnem poglavju. Ugodna tehnična opremljenost in razmeroma bogata proizvodnja video dokumentacije v Avdiovizualnem laboratoriju bi namreč porušila sliko povprečnega stanja, ki nas v tem trenutku najbolj zanima.

V naslednjem poglavju bom torej upošteval odgovore 18 ustanov.

OPREMA

V slovenskih etnoloških ustanovah se nahaja naslednja tehnična oprema za izdelavo in uporabo video dokumentacije:

Projektor 16 mm	4 kom.
Projektor 8 mm	1 kom.
Projektor S8	2 kom.
Filmska kamera 16 mm	2 kom.
Filmska kamera S8	2 kom.
Video projektor	1 kom.
Specialni veliki ekran	1 kom.
Video rekorder VCR	1 kom.